

Gepassioneerd groen ondernemen

In het nieuwe Ondernemingsplan zet Staatsbosbeheer zijn koers uit voor de komende vijf jaar. Sylvio Thijsen, directeur, en Inge Brakman, voorzitter van de Raad van Toezicht, vertellen over de ambities en onze aangescherpte positionering.

Welke rol heeft de Raad van Toezicht in dit Ondernemingsplan?

Sylvo: "Formeel stelt de directeur het Ondernemingsplan op en gaat dat na advies van de staatssecretaris ter goedkeuring naar de Raad van Toezicht. Maar tijdens de totstandkoming hebben we er natuurlijk uitgebreid met elkaar over gesproken."

Inge: "Wij kenden de inhoud dus al op hoofdlijnen. De Raad is heel enthousiast

over de samenhang in dit plan. Er zit een duidelijke visie in op wat Staatsbosbeheer in Nederland kan betekenen. Het legt uit hoe Staatsbosbeheer zijn doelen wil bereiken en de organisatie daarop inricht. Een knappe prestatie om in zeventien pagina's een totaalconcept neer te leggen. Aan de andere kant: je kunt veel beloven, maar je moet ook waarmaken dat je je taken naar behoren uitvoert. In dit plan

haakt alles goed in elkaar. Staatsbosbeheer kan ermee vooruit en de Raad van Toezicht heeft genoeg meetpunten om de voortgang te volgen."

Waar ligt de focus?

Sylvo: "Onze missie 'beschermen, beleven en benutten' is nader uitgewerkt. Op het gebied van beschermen hebben we als speerpunten de grote wateren, de

groene metropool en Nationale Parken nieuwe stijl. Drie grote rivieren monden via ons land uit in de Noordzee. Vandaar de keuze voor delta en rivierengebied. Het tweede thema heeft te maken met verstedelijking: hoe dragen we eraan bij dat het in de dichtstbevolkte gebieden prettig leven blijft? Daarvoor moeten we ons cultuurhistorisch erfgoed beschermen en zorgen voor groene bufferzones. Het derde thema gaat over gezichtsbepalende natuurgebieden. Die vertellen iets over de ontstaansgeschiedenis van ons land en over de cultuurhistorische, archeologische en recreatieve betekenis van dat gebied. We willen naar grotere gebieden met topnatuur en pleiten ervoor om daarbij te denken vanuit zonering en beleving. In de kern van het gebied staat beschermen voorop, in de schillen eromheen krijgen beleven en benutten duidelijker vorm. Daardoor voelt de samenleving zich sterker bij zo'n gebied betrokken. In andere landen zijn mensen er trots op in een Nationaal Park te wonen; in Nederland leeft dat (nog) veel minder."

Wat doen we op het gebied van beleven?

Sylvo: "We moeten vooral de jeugd blijven aanspreken. Als kinderen in aanraking komen met natuur, vormt dat ze. Dat vinden wij als publieke organisatie heel belangrijk, ook al krijgen we er geen overheidsgeld meer voor. Daarom willen we onder andere werken met meer vrijwilligers. We hebben al vijfduizend mensen die ons intensief ondersteunen. Ons doel is om vrijwilligers die tot nu toe incidenteel een handje helpen, nog meer bij onze maatschappelijke activiteiten te betrekken."

"We willen naar grotere gebieden met topnatuur"

Hoe zit het met benutten?

Sylvo: "We richten ons het komende decennium minder op volume en veel meer op waarde. We willen de waarde van wat er groeit en bloeit beter exploiteren. Als we met vrijwilligers en boeren meer grassen en gewassen ophalen, levert dat geld op. Dat

geldt ook voor evenementen, festivals en recreatief gebruik."

Inge: "Biomassa benutten draagt ook bij aan duurzaamheid."

Sylvo: "Klopt, onze strategie is gericht op het duurzaam benutten van terreinen via producten die de samenleving afneemt. Los daarvan kunnen we terreinen beschikbaar stellen aan anderen, bijvoorbeeld voor windmolens, hoogspanningsleidingen of een recreatiepark. Bij alle niet-natuurlijke interventies wegen we zorgvuldig af: past het in het landschap en binnen de wet- en regelgeving, wordt het gedragen door de samenleving, maar ook: verdienen we er iets aan?"

Zien jullie de Engelse National Trust als voorbeeld voor het uitdragen van strategie?

Sylvo: "De National Trust is een particuliere organisatie. Ik kijk liever naar de U.S. National Park Service. Die overheidsorganisatie beheert met de Amerikaanse National Parks een aantal identiteitsbepalende gebieden waarbij beschermen, beleven en benutten meer gelijk opgaan. Dit is een mooi voorbeeld van wat we willen we bereiken met de herdefiniëring van de Nederlandse Nationale Parken."

Onze terreinen vormen de nationale basisvoorziening natuur en recreatie, zo staat in het plan. Wat betekent dat?

Sylvo: "Het begrip basisvoorziening voor natuur en recreatie staat in de wet. We zijn meer dan alleen natuurbeschermers; recreatie hoort ook bij onze doelstelling. De vraag is dan: hoe kunnen we de biodiversiteit en natuurwaarde versterken en tegelijk onze brede doelstelling voor de Nederlandse samenleving behouden? Dat doen we naar mijn idee op een aansprekende manier met het Nationaal Park nieuwe stijl."

Hoe ambitieus is het Ondernemingsplan?

Inge: "Wat visie betreft zeker ambitieus, maar er is op veel gebieden onrust, waardoor Staatsbosbeheer zich duidelijk moet positioneren. Kijk naar de reshuffling in de industrie en landbouw, de politiek is veranderlijk, we hebben te maken met

klimaatverandering en de opkomende biobased economie. Een heldere positie maakt Staatsbosbeheer sterker in het overleg met andere partijen. Elke organisatie moet proberen vooruit te kijken en tendensen te signaleren in de maatschappij. Dat lukt alleen door stevig je wortels te definiëren en daar trouw aan te blijven."

"Ons doel is om incidentele vrijwilligers meer te activeren"

Waarin verschilt dit plan van het vorige?

Sylvo: "Dankzij het convenant tussen Staatsbosbeheer en het ministerie van Economische Zaken ontstaat er meer ruimte om onze grondportefeuille strategisch in te zetten. De decentralisatie is een feit en de financiering is veranderd. Verder zie ik meer noodzaak tot verzakelijking en professionalisering."

Inge: "Een grote vooruitgang vind ik dat activiteiten en maatregelen beter zijn geborgd. Nieuw is de omgang met provincies en het doel om samen met hen 'Thuis in de streek' te verankeren. ►

Inge Brakman is voorzitter van het bestuur van het Rode Kruis Nederland en commissaris bij Shell Nederland en DSM Nederland. Sinds 2010 is ze voorzitter van de Raad van Toezicht van Staatsbosbeheer.

...vervolg pagina 13

Staatsbosbeheer is één van de meest gecompliceerde organisaties die ik ken omdat iedereen met grond te maken heeft en iedereen er wat van vindt. Het raakt alle overheden, alle burgers en heel veel ondernemers. Staatsbosbeheer moet die uiteenlopende belangen in evenwicht houden. Daarom is positionering zo belangrijk."

Krijgen we onze plannen uitgevoerd met een sluitende begroting?

Sylvo: "Als overheidsorganisatie moet je linksom of rechtsom op nul uitkomen.

Dat kan betekenen dat we op onderdelen bezuinigen. Aan de andere kant hebben we redelijk goed zicht op de inkomsten. Veel pachtcontracten lopen dertig jaar, we hebben een stabiele houtproductie, het SNL ligt voor zes jaar vast. Bij elkaar voorziet dat in tachtig procent van onze inkomsten. In de overige twintig procent zitten onzekere factoren. Daarvoor gaan we de komende jaren met ondernemers en samenleving nieuwe concepten en mogelijkheden uitwerken."

Inge: "De Raad van Toezicht heeft het meerjarenperspectief gezien en wij gaan ervan uit dat het kan. Er moet veel gebeuren, maar het plan is gebaseerd op reële verwachtingen." ■

Wie naar het buitenland kijkt, herkent de aantrekkingskracht van Nationale Parken. In Canada, de VS én Europa zorgen ze voor een stevige impuls voor de biodiversiteit, maar ook voor de economische en recreatieve ontwikkelingen in een gebied.

Staatsbosbeheer is (mede)beheerder in 17 van de 20 Nederlandse parken. Samen met anderen willen we een visie ontvouwen voor minder maar wel grotere nationale parken: aaneengesloten gebieden die meer tot de verbeelding spreken. Die aanpak ligt in het verlengde van de leefgebieden-benadering en het Man and the Biosphere Programma van de UNESCO.

Wat we willen bereiken in 2020

De maatschappelijke onderneming Staatsbosbeheer heeft haar missie en visie vertaald naar vier resultaatgebieden voor de dagelijkse praktijk in 2020 (derde kolom):

Kapitaal	+	Strategie	=	Resultaat
Terreinen, gebouwen, infrastructuur Medewerkers Vrijwilligers / maatschappelijke groepen Bezoekers, klanten, contacten Kernwaarden		Sterkere positionering Kerntaken, kerngebieden, grote wateren, groene metropool, NP 2.0 Grotere maatschappelijke participatie • Thuis in de streek • Thema gebieden/identiteit Meer inkomsten Meer private financiering op Staatsbosbeheer terreinen door ondernemers. Professionalisering & verzakelijking • Bedrijfsvoering en cultuur • Transparantie markt & overheid • Ondernemingsbesturingsmodel		Beter beschermen Biodiversiteit, kenmerkend erfgoed, N2000, leefgebieden, grote eenheden Meer beleven • Mensen, zorg/jeugd/sociale werkvoorziening • Integreren culturele agrarische activiteiten naast toerisme Duurzaam benutten > 50% eigen inkomsten, budget-neutraal, bio-based, corporate endorsement, sales Excellente publieke organisatie Kostenneutraal/maatschappelijk rendement

Een boswandeling in de Jaarbeurs

Medio november heeft Staatsbosbeheer deelgenomen aan de Margriet Winterfair in de Utrechtse Jaarbeurs. Misschien niet de eerste plek waar je aan denkt voor een organisatie als de onze, maar een mooie manier om bekendheid te geven aan ons werk, zo was het idee. Hoe reageerden de bezoekers?

Staatsbosbeheer wilde de bezoekers een 'natuurlijk rustpunt' bieden in de hectiek van de jaarmarkt. In het 'bostheater' vertelde elke dag een boswachter de bezoekers over nu eens het ene, dan weer het andere onderwerp. Ook brachten we Staatsbosbeheerproducten als kamperen en excursies onder de aandacht.

"Bij zo'n fair verwacht ik meer huishoudelijke producten", reageert de eerste bezoeker op de vraag wat ze van onze aanwezigheid vindt. "Ik kom hierheen voor de make-up en verdere beautydingen", vult een tweede aan. "Staatsbosbeheer had ik hier niet verwacht."

We zijn dus inderdaad een vreemde eend in de bijt. Maar een welkome of een onwelkome? "We zijn wel positief verrast",

antwoorden twee andere bezoekers. "We hebben een duidelijker beeld gekregen van wat Staatsbosbeheer allemaal doet. En ze hebben veel leuke spulletjes." Er worden deze dagen inderdaad veel artikelen verkocht. Ook horecagelegenheid lijnweis heeft het trouwens druk.

Op de Margriet Winterfair zijn vrouwen van alle leeftijden te vinden. Gemiddeld zijn de bezoekers 46 jaar oud, maar ook veel jongere vrouwen zijn er te vinden. Op onze stand, Winterwoud geheten, komen groepjes vrouwen in allerlei samenstellingen langs: zussen, vriendinnen, moeders met dochters. Twee vriendinnen van twintig (zie foto) vertellen dat ze juist hier bij ons een echt kerstgevoel krijgen. Zij zijn niet de enigen die de stand een mooie toevoeging aan de jaarmarkt vinden. De complimenten

komen van alle kanten. "Het ruikt hier naar bos" en "wat een prachtige aankleding", roepen verschillende vrouwen. De aankleding van de stand is er dan ook één om trots op te zijn. Ons Winterwoud wordt tijdens deze week zelfs meermalen gebruikt als achtergrond voor tv-opnames.

Met zo'n tienduizend bezoekers per dag en zoveel te doen, te zien, te proeven en te kopen op de fair is het nog lastig om even rustig bij te praten. Juist daar blijkt het Winterwoud geschikt voor. Mensen genieten van een kopje koffie en poseren lachend naast een edelhert. "Op andere stands willen ze eigenlijk alleen maar je contactgegevens. Hier is het rustig en gezellig." ■

